

Sigitas BENETIS
Klaipėda

PRISIPAŽINIMO ESKIZAS

(antras skyrius iš kuriamo romano „Namas prie jūros“)

Visą dieną Marius galvojo, kad po darbo reiktų paskambinti Valentinui - nedavė ramybės mintis, kad galėtų viską išsipasakoti. Pradžioje tik jam. Pradėtų atsargiai. Pasakytų, kad gerai pažįsta stebėtoją, kuris matė viską iš šalies ir nuo pradžių. Pradžia daugmaž visų vienoda ir nesukeltų Valentinui įtarimų. Graži ir šilta vasaros diena, jie seniai nematė jūros, mama vaikams draudžia maudytis, nes didelės bangos, tėvas, tai yra Valentinus, sėdėdamas ant patiestos paklodės, nepaleisdamas iš rankos butelio, gurkšnoja šaltą alų, užverčia galvą į dangų ir užsimerkia, mama tepasi ant kūno kremą nuo saulės, burnoje smilksta cigaretė, dvi sesutės žaidžia bangų purslais, kiek vyresnis už mergaites berniukas neturi ką veikti, sėdi šalia Valentino, kasinėja duobutes, suėmęs į saują paleidžia smėlį plona srovėle ant tėvo kojos ir pasako, kad karšta, kad būtų gera išsimaudyti. Tėvas, tai yra Valentinus, pasuka galvą į sūnų, šelmiškai nusišypso, perbraukia ranka berniukui plaukus ir stojasi eiti.

Gal nesakytų, kad jo gerai pažįstamas stebėtojas girdėjo Valentino ir sūnaus pokalbį, ir apie cigaretę geriau būtų nutylėti. Pajūryje draudžiama rūkyti, gali ne taip suprasti. Jis tik matė, kaip Valentinus įsibrido tam, kad kojomis pamatuotų vandens temperatūrą ir iš to padarė išvadą, kad berniukas Valentinui kalbėjo apie vandens malonumą. Ir nesakytų, kad tėvo, tai yra Valentino, galvoje tuo metu gimė abejonė. Marius pats abejoja ir galvoja, kad galbūt abejonė galėjo gimti, berniukui pilant smėlį ant tėvo, tai yra Valentino, kojos. Arba abejonės visai nebuvo - kelionė iš Naujosios Akmenės toluma ir varginanti, ryt važiuoja namo, net neabejojo, kad grįš neišsimaudę.

Valentinus prieina prie žmonos, nuveja ant jos galvos bandančią nutūpti širšę, pasilenkia ir iš šaltkrepsio ištraukia du butelius, atidaręs vieną paduoda žmonai ir kažką pasako, tikriausiai, kad vanduo nerealiam šiltas. Žmona, jo gerai pažįstamo stebėtojo nuomone, atsako, kad neturėtų minties ir gurkšteli alaus, keliasi ir su kremu rankoje eina prie mergaičių, kojas užlieja banga ir ji mintyse pritaria vyrui dėl vandens, nusistebi dėl didelių bangų ir truputį supyksta, nes nesupranta iš kur jos – jokio vėjelio. Ištepusi mergaitėms nugaras, grįžta prie patiestos paklodės, pasiima žurnalą su kryžiažodžiais ir gurkšteli.

Ar Marius išdrįs pasakyti, kad jo gerai pažįstamas stebėtojas pagalvojo ir pasakė Mariui velniškai kvailą mintį apie tai, kad Valentino žmonai užgimęs pasipiktinimas dėl nesuprantamai didelių bangų po truputį didėjo. Reikėtų kažkoku būdu užsiminti, kad besipiktinanti, ji išgėrė visą butelį. Ne, jis nesakys, kad ten buvo alus. Nepaduru. Tiesiog butelį. Ir reikia, būtinai reikia kelis kartus pakartoti, kad mintis apie didėjančią pyktį yra kvaila.

Galbūt kaip įžangą Valentinui pasakys, kad Mariaus gerai pažįstamas stebėtojas sėdėjo netoliese vienas ir nuobodžiavo, todėl negalėjo atsigerėti tokia gražia šeima ir papasakojo Mariui visa tai, nes jam labai skaudu dėl nelaimės. Jis sakė, kad labai pergyveno ir puikiai įsidėmėjo kiekvieną detalę. Jis gerai prisimena, kaip plieskė saulė ir visa laimė, kad jo gerai pažįstamas stebėtojas turėjo išskleidęs pavėsinę, nes priešingu atveju karštis būtų jį pribaięs. Dar pridėjo, kad mintis kažkoku būdu atsigaivinti jūros vandeniui jam buvo atėjusi šimtą kartų. Bet, kadangi jo gerai pažįstamas stebėtojas yra vietinis, jis gerai žinojo, kad toje vietoje geriau į jūrą nekišti kojos, kad ji yra pavojinga net prie kranto.

Taip, pasakytų tai kaip įžangą, bet apie tai, kad jo gerai pažįstamas stebėtojas yra vietinis ir puikiai žinojo apie pavojų nesakytų. Nesakytų, nes pasakęs turėtų paaiškinti pavojaus priežastį ir tokiu atveju reiktų pasakoti, kad rytinis vėjas, siautėjęs iš vakaro, kitą dieną nurimsta, bet bangos, sugėrusios vėjo energiją, dar kurį laiką šėlsta ir turi didžiulę trauką į jūrą. Toks pasakojimas sumenkintų Valentiną. Galbūt reiktų pokalbio vidury pasakyti apie duobes prie kranto ir atsargiai užsiminti, kad galbūt Valentinas tiesiog nematė raudonos vėliavos. Kaip gi jis galėjo matyti? Gelbėjimo stotis už dviejų kilometrų. Ne, geriau pasakytų, kad už trijų. Marius, ne, geriau jo gerai pažįstamas stebėtojas, galėtų užsiminti, kad toje vietoje patys su šeima nesimaudo, nes ir rami jūra iškrečia kiaulystę. Jis yra kalbinės valdžios atstovas, ir netgi reikalavęs, kad toje vietoje atsirastų lentelė apie pavojų. Pasakytų, kad Valentinas be jokios abejonės būtų atkreipęs dėmesį į lentelėje užrašytą perspėjimą apie duobes ir jau tikrai nebūtų išdrįsęs kišti kojos į jūrą. Kad po įvykio lentelė jau yra nesakytų, o apie tai, kad Marius asmeniškai yra atgabenęs ir pastatęs didžiulį akmenį su iškalto perspėjimu irgi nutylėtų. Užtektų lentelės.

Kodėl negalėtų pasakyti, kad jo gerai pažįstamą stebėtoją jūros ošimas užliūliavo ir jis neišgirdo pagalbos šauksmo? Galbūt išgirdo, bet pro miegus šauksmas galėjo atrodyti kaip žuvėdros klyksmas. Jis vietinis, gyvena prie jūros nuo gimimo ir klausia prisitaikė prie gamtos. Ką ten prisitaikė? Gali būti, kad pirmas jo gyvenime garsas buvo į krantą atsimušusios bangos. Marius pasidalintų su Valentinu savo patirtimi. Jam dažnai irgi taip nutinka. Pradžioje jis pabudavo nuo kiekvieno aštresnio garso, bet dabar net vaikai tarpusavyje besipykstantys jo nepažadina. Mažytis melas. Bet jis, Mariaus supratimu, nepridėtų didžiajam melui svorio ir nepadarytų daugiau žalos. Mariui šovė į galvą mintis, kad jo melas yra nepakeliamai didelis ir dabar atsargiai dozuojamu prisipažinimu nori jį sumažinti, kad galėtų nešiotis, tačiau visiškai nusimesti kaltės nenori.

Kurioje pokalbio vietoje reiktų užsiminti, kad jo gerai pažįstamas stebėtojas prabudo ir išsigando? Marius pasakytų tai tarp kitko, kaip didžiausią banalybę, kad žmonės prabudę visada šiek tiek išsigąsta. Jo gerai pažįstamas stebėtojas atsigeria vandens ir galutinai miegui išgaravus, aiškiai mato, kaip Valentinas apkabina žmoną ir susiglaudusios jų lūpos kažką viena kitai šnabžda. Po to jis pakelia žmoną ant rankų ir neša link jūros. Visi trys vaikai bėga šūkalodami apspitę tėvus ir visaip mojuoja rankomis. Įsibridęs iki kelių, jis švelniai nuleidžia žmoną į vandenį ir banga ją išmeta į krantą. Mergytės ploja rankomis, berniukas žiūri į mamą ir jo gerai pažįstamas stebėtojas pastebi berniuko veide priekaištingą žvilgsnį. Ne, šito jis nesakytų. Per daug detalių nereikia, o be to, jo gerai pažįstamas stebėtojas, pasakodamas galėjo perdėti.

Bet kaip pradėti pokalbį apie nelaimę, apie tą nelemtą įvykį? Mariui pradėjo drebėti rankos, pamatė asistentės gailėstiną veidą išraišką, todėl kuo skubiau turėjo pereiti prie kitos minties. Jie

visi laimingi grįžo prie patiestos paklodės. Jo gerai pažįstamas stebėtojas mato, kaip Valentinas išsitraukia iš kelnių kišenės mobilųjį ir pakviečia šeimą susiglausti. Telefoną perduoda žmonai ir ant pečių užsikelia mergaitę. Mariui šmėsteli mintis ir tuo pačiu pagalvoja, kad tai kvailystė. Jei Valentinas mergaitės nebūtų užsikėlęs, galbūt ji nebūtų nuskendus. Visiška kvailystė. Galbūt Valentinas išnaudojo vieną tūkstantąją dalį tai dienai jam skirtos energijos ir tos tūkstantosios dalies trūko, kad pasiektų ištiestą mergaitės ranką.

Ar jam derėtų pasakyti, kad toje nuotraukoje, kuri buvo daug kartų publikuota, mergaitė atrodo labai graži, bet susirūpinusi tarytum nujausdama kažką negera? Ne, tai būtų per daug asmeniška. Mergaitė nuotraukoje šypsosi, bet vienintelis Marius šypsenoje pastebėjo nerimą. Šita įžvalga galėtų sukelti Valentinui įtarimą, kad jis kažką nutyli, kad bandydamas pateisinti savo neveiksmą, mergaitės lūpose įžvelgia lemtį. Įžvalga reiktų pasidalinti kiek vėliau, kai Marius pasakys, kad jo gerai pažįstamas stebėtojas yra jis pats. Tada galbūt Mariaus prisipažinimas užgoš smulkmenas ir jo įžvalga apie dukters likimo nuojautą Valentiną netgi paguos.

Jo gerai pažįstamas stebėtojas pasakojo, kad Valentino žmona pasilikusi krante, atkreipia dėmesį į besiantinantį žmogų. Ji pastebi jį iš toliau, nes yra nustebusi, kad vyras tokią karštą dieną apsirengęs džinsiniu švarku. Jo gerai pažįstamas stebėtojas mato, kaip Valentino žmona kraipo galvą ir iš to gerai pažįstamas stebėtojas nusprendžia, kad geriau išsižiūrėjusi, numetusi žvilgsnį į per bangas šokinėjantį Valentiną, žmona pagalvoja, kad jos vyras palyginus su juo yra raumenų kalnas. Nederėtų Valentinui sakyti, kad žmonos žvilgsnyje jo gerai pažįstamas stebėtojas pastebėjo lengvai paniekinantį abejingumą praeiviui, tai yra Policininkui, nes po įvykio ji sakė, kad Policininkas jai pasirodė simpatiškas. Jo gerai pažįstamas stebėtojas Mariui užsiminė, kad Policininkas praėjo pro jį ir pakėlė nuo smėlio tuščią bulvių traškučių pakuotę, ir įmetė ją į rankoje laikytą maišelį, ir jo gerai pažįstamas stebėtojas pagalvojo, kad Policininkas galimai yra už nusižengimus priverstinius darbus atliekantis darbininkas.

Jau reiktų, jau pats laikas Valentinui pasakyti, kad jo gerai pažįstamas stebėtojas, stebėdamas Policininką, išgirsta kraupų klyksmą, bet vis nedrįsta, nors jau baigė darbą ir niekas nebemato jo drebančių rankų. Marius atidėlioja ir pasako, kad apie Policininko pakeltą šiukšlę jo gerai pažįstamas stebėtojas pasakė tyčia, norėdamas pakelti Policininko vertę. Pasako, kad apie Policininką jo gerai pažįstamas stebėtojas gali sakyti bet ką ir susimaišyti pasakojime. Jo gerai pažįstamas stebėtojas gali pasakoti, kad Policininkas, išgirdęs klyksmą sustingo ir pamatęs jūroje besiblaškančius žmones ėmė lėtai judėti link kranto. Jis gali sakyti, kad iš Policininko akių perskaitė Policininko mintis, kad Policininkas nebemąsto kaip Policininkas. Jam, Policininkui, ėmė vaidintis, kad pavirsta į liūtę, medžiojančią grobį. Jo gerai pažįstamas stebėtojas sprendė apie tai iš Policininko eisenos, jis matė, kaip Policininkas atsargiai pakelia vieną koją - nusimeta švarką, pakelia kitą - nusišpiria batus, visą tą laiką žiūrėdamas į skęstančius žmones tarsi medžiojantis plėšrūnas į auką - jo žingsniai išibėgėja, įgauna nežmonišką greitį ir jis pasileidžia į šniokščiančią jūrą lyg strėlė.

Marius būtinai turi pabrėžti jo gerai pažįstamo stebėtojo žodžius apie į žvėrį pavirtusį Policininką, nes jo gerai pažįstamo stebėtojo žodžiais, žmogus taip negalėjo pasielgti. Galėtų, tarp kitko, labai atsargiai užsiminti, kad susiklosčius kitokioms aplinkybėms, tokie žmonės yra neprognozuojami ir gali padaryti aplinkiniams nebūtinai gera, bet tada turėtų, taipogi atsargiai, paaiškinti Valentinui, kad pavirto į apsiparšiusią kiaulę. Marius šito tikrai nesakys. Jo blaškymosi po namus nepateisins apkaltos apie Policininko sužvėrėjimą ar prisipažinimas apie sukiaulėjimą. Koks gi skirtumas apie ką tuo metu galvojo Policininkas ir apie ką tokiais atvejais reiktų galvoti kiekvienam iš mūsų, atsidūrusiam Policininko vietoje. Vietoj to jis pasakys, kad mūsų gerai pažįstami stebėtojai bendrai iškraipo faktus arba juos tiesiog pramiega.

Na štai, atėjo laikas nusimesti kaukę, dabar Marius tikrai pasakys, kad nelaimę matė savo akimis. Bet ar tikrai akys yra jo, Marius nesupranta. Tada taip, jis pro žiūronus matė nuosavomis akimis, bet dabar...Ne, jis turėtų pasakyti, ir tai būtų labiau panašu į tiesą, kad jo gerai pažįstamas stebėtojas sėdėjo paplūdimyje ir tuo pačiu metu buvo Mariaus namuose. Marius galėtų nekreipti dėmesio į, Valentino nustebimą ir bandymą prieštarauti, kad taip nebūna. Marius turėtų berti žodžius kaip žirnius ir neleisti Valentinui įsiterpti, turėtų pasakyti, kad jo gerai pažįstamas stebėtojas yra vaikystėje skendęs ir patyręs tą jausmą, kad jis turėjo tuo metu žaisti su draugais krepšini, kad jam stipriai kažkas suspaudė galvą ir dėl to žiūronai iškraipė vaizdą, kad vaizdas pasirodė tolimas ir jo gerai pažįstamas stebėtojas galvojo, kad turi daug laiko, todėl neskubėjo ir nespėjo pasiruošti, arba vaizdas jam priminė filmą, matytą per televizorių - jį tai suklaidino - jis ramus išvažiavo pirkti žvakučių. Ir tada, kai Valentinus išsprogusiomis akimis žiūrės į jį, tada, kai galvos, kad jis yra nesveiko proto, Marius atsiprašys. Nors ne. Pasakys, kad atsiprašymą Valentinui perduoda jo gerai pažįstamas stebėtojas.

Marius slampinėja Klaipėdos senamiesčiu, laikydamas rankoje velniškai sunkų telefoną ir ieško ryšio, ieško jungčių su vaikystėje nežmoniškai sunkiai nešamu trimitu. Turi prisėsti ant suoliuko – pavargo. Šalia, ant kito suoliuko sėdi jaunutė porelė ir linksmai kalbasi. Jis susiranda Valentino numerį ir ilgai į jį žiūri. Jis tik pasisveikins, atrodys žvalus lyg nieko nebūtų atsitikę ir pasakys, kad skambina tik dėl to, kad ryt važiuoja darbo reikalais į Naująją Akmenę ir pagalvoja, kad galėtų trumpam užsukti. Gal paprašyti, kad parodytų jam miestą? Vaikščiojant būtų drąsiau prisipažinti.

Kaip Valentinus reaguos? Ar jis supras Mariaus išvedžiojimus? Ar jis, kaip tiesioginis įvykių dalyvis, gali kaltinti Marių? Ne, tikriausiai ne. Juk pats turėtų jausti kaltę ir jaučia, Marius puikiai tą žino. Gal geriau paskambinti po metų, kai Valentinus bus labiau nurimęs? Valentino žmonai visai neverta sakyti. O gal priešingai? Marius pasidalintų kalte su Valentinu ir jį dvigubai mažiau kaltintų savo vyrą dėl išgerto alaus. Galėtų pasakyti, kad buvo išgėręs tris butelius arba keturis, būtinai dvigubai daugiau, nei jos vyras. Būtinai reikėtų pasakyti, kad patvirtintų seniai žinomą tiesą, jog visi vyrai vienodi. Taip, tada ir jo su Valentinu kaltė sumažėtų.

Ne, jai tikrai nesakys. Jie dalyvavo mergaitės laidotuvėse. Mūsų namas stovi šalia tos vietos, kur tai įvyko, - pasakė Milda, suėmusi jos rankas. Mus labai sukretė ir labai apgailestaujame, kad negalėjome padėti, - kažką panašaus pridėjo. Valentino žmona nieko nepasakė, ir Marius supranta, kad nieko negalėjo ir neturėjo pasakyti, bet ji Mariui pasirodė svetima – akyse jis matė kaltinimą visiems, kurie nėra jos vietoje. Valentinus sėdėjo kamputyje ir atsistodavo tik žmonai pašaukus, kai reikėjo pagalbos arba, kai įeidavo į salę giminaitis. Vaikščiojo nuleidęs galvą, o prie kabo duobės jo veidu tyliai riedėjo ašaros ir nedaug trūko, kad paslydęs būtų įkritęs į duobę.

Artėdamas prie namų, kad negirdėtų jūros ošimo, Marius pagarsina muziką. Privažiuavęs kryžkelę, kurios viena atšaka veda link jų namo, sustabdo mašiną, išlipa ir įsiklauso lyg patyręs žvalgas ar gerai pažįstamas stebėtojas. Kodėl taip elgiasi jis nesupranta. Kodėl vienu metu bijo pagalbos šaukimo ir tuo pačiu stengiasi jį išgirsti? Kodėl jaunuolių bučinyš ant gretimo suoliuko padaro įtaką Mariaus sprendimui neskambinti Valentinui?
